

מג:

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

עין משפט
גו מצוה

מסורת הש"ס

(א) וכוה אס ילרו. לאחר שהסיתו למעוה הוא וזכחו והורגו ושב בשבועה ומתוודה עליו. שני נתינין דריש לשני כבודים: זכאי אלהים. לשון רבים משמע: לא פסוה. אין דרכך לבזותו: מתנאי' כואס וכואס עשיתי. נגמרה מפרש שמעל נחמדים אחרים: סואו מוואס. שהעדים שקריו ונחשבתם הרעה הרגוהו:

יכו כל אדם. אף המתואס יכו אומרים קן לנקות את עצמן מן הכבדות ויולאו לעו על העדים והדיינים: גמ' שיש נא כבוד. נא בקשה: דילעור. רכיל: אמר לו. עקן: יושע בגורל אספה בא. להורגני שלא בעדים: נקנסה ממך. היינו דקאמר ליה נא: שחדיה במילי.

תורה אור השלם

1. וכן תורה ויבנהו
2. וכן תורה ויבנהו
3. ויאמר יהושע אל כהן
4. וינין עקן את ירושע
5. ויאמר יהושע מה
6. חטא ישראל וגם
7. אך בגורל חילק את
8. הנסקרה ליה אלהים

אל תוציא דעו. אף על גב דנחלקת הארץ היו אורים ומומים: בזאת ובזאת. הא דלא מריבין חרמים הרבה כדריש (לעיל דף כא.) גבי כהנה וכהנה לפי שלא היו כ"כ מלחמות כמדבר שנוכל לרצות שמעל נחמדים: מלמד שלא ענש עץ הנסתרות

עד שעברו את הירדן. כך תמוז ברוב ספרים וקשה דהא אי לאו הנקודה ה"א דלא נענש אפילו אחר שעברו דהכי משמע פשטיה דקרא לנסתרות לה' אלהיו ולא לנו עונש דלכך וא"כ נחמה נקודה לדרוש דמשעברו ענש ולכן גרים נקוטטרס מלמד שענש הקב"ה על הנסתרות משעברו ונקודה דמיין שנעבד פ"ה דלחלק נחמה דלא מימא מעולם המה לנו ולבנינו אלא מעמה מתחלת מדה זו ותנהג עד עולם וקשה דכללא נקודה דמיין יכול לומר כן דא"כ לא נכחזו אלא הנסתרות והנגלות לנו ולבנינו עד עולם וע"כ מדמתיב לה' אלהיו וכותיב נמי נקודה יש לי לדרוש שמיסה וי"ל לפי שיטתו דמיין שנעבד נקודת דלי נקדק"א אומיות כנגד י"א אומיות שנכסם לאשמועינן שהנקודה ראיה להיות על השם למעט משום דמעמה גם הנסתרות לנו ולבנינו אלא שאין דרך לנקוד את השם: ס' אמר צ"ה ר' נחמיה ובי ענש עץ הנסתרות את האחרים. יעו"ם והיא כבר נאמר עד עו"ם. אפטורא דנסתרות קאי דעד עולם נחמוג מדה זו ולחיונא דנגלות לא אלתרין דעונש הניהג עמה פשטיא סינהוג עד עולם אלא הנקודה למדתן דמיוג דנגלות לא נהגה אלא מכלן ואלין ולכן ניקדה י"א אומיות כמנין אומיות של השם לומר לך שאף הנגלות לשם דהיינו קודם שעברו את הירדן עד שלא קיבלו ערבות ור"ת מקיים גירסת הספרים והנסתרות לה' אלהינו לפו היינו פשטיה דקרא דלין לך עונש דכבר אלא כלומר הנסתרות שאין מכיר בהן אלא השם והנגלות שיהיה לנו ולבנינו ליענש עליהם ונקוד על לנו ולבנינו למימר שאין גירסת מדה זו נהגת לעולם אלא משעברו את הירדן ולא קודם ואם היה נקוד על כל עד אז לא היה נקוד על עד כלל ה"א דבין נסתרות ובין נגלות כך דינס לכן ניקד עי"ן שנעבד ח"י המינה לומר לך חזיין לעולם וחזיין משעברו ומסתברא דנסתרות

א ב מ"י פ"ג סנהדרין ה"א סנהדרין פ"ג

רבינו חננאל

למינה הכרח ביום פלוני בשעה פלונית בספק פלוני אב ר' יהושע בן לוי כל ירושע בן לוי כל המורה וזוכה יצרו מעלה עליו כאלו כיבד הקב"ה כעוהו ובעוה"ב שאמר זוכה תורה וכבדני וואמר ריב"ל בןזון שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שבר עולה בירו מנחה שבר מנחה בירו אב ר' יושתן שפלה מעלה עליו המנחב כאלו הקריב הקרבנות כולן שנאמר וזכוי אלהים רוח נשברת ולא עוד אלא שאין תמלחו נמאסת שני' לב נשבר תזכה אלהים אב ר' יושתן ור"ת חוקק מביית הסקלה ר' אמר אומרים לו התורה עקן דרך כל המומות מתורקן שכל המתורה יש לו חלק לעוה"ב שכן מצניו עקן כו: ת"ד אין נא אלא עקן כקשה כו. אמר רבינא שחוריה שחורה ירושע לכן כדברים כן שיש נא כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תורה תן לו תורה והיפטר מיד וינין עקן את ירושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכואת וכואת עשיתי ואמר ר' יוחנן משום ר' אלעזר בר' שמעון בתי חרמים מעל ד' בימי ששה וא' בימי ירושע פ"י בחרס מדין. ובחרס נעניו מלך עיר. ובחרס סיחון. ובחרס עוג. אלו בימי ששה. ובחרס ירוחו בימי ירושע ה"ה וכן פירשם ר' תנחומא כמלמדו ארץ ישראל ואמר ד' וחשב סיחון ועוג א' ואקשי' וכו' וכו' שבר כל אלה בימי משה רבינו מאי טעמא לא אינש עד השתא אר' יוחנן מפני שלא ענש על הנסתרות עד שעברו הירדן. כתנאי הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו הוא ולבנינו ובי' ג' וא"ר יוסי לעולם [לא] נענשו ישראל על הנסתרות ואלו [על] נתינין שבגלוי ואלו שעברו בימי משה נתינין היו לדבים לטיפין לא נענשו בהן. וכימי ירושע לא ידעו אלא אשתו כלבד אין נסתרות דהא ידעא אשתו ונתינין נמי אין דהא לא ידעו בו רבים: פ"י דילטור כלשון י"ן

שנים בימי משה ואחד בימי ירושע שנאמר כואת וכואת עשיתי רבי יוחנן אמר משום ר' אלעזר בר' שמעון חמשה ארבעה בימי משה ואחד בימי ירושע שנאמר אנכי חטאתי וכואת וכואת עשיתי ועד השתא מאי טעמא לא אינשו ישראל את הירדן כתנאי' הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם אמה נקוד על לנו ולבנינו ועל עי"ן שנעבד מלמד שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן דברי ר' יהודה א"ל ר' נחמיה ובי ענש על הנסתרות לעולם והלא כבר נאמר עד עולם אלא כשם שלא ענש על הנסתרות כך לא ענש על עונשין שבגלוי עד שעברו ישראל את הירדן אלא

אריב"ל כל הזוכה את יצרו ומתורה עליו מעלה עליו הכתוב כאילו כיבדו להקב"ה בשני עולמים העולם הזה והעולם הבא דכתיב יזוכה תורה יכבדני 'אוריב"ל בזמן שביית המקדש קיים אדם מקריב עולה שבר עולה בירו מנחה שבר מנחה בירו אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן שנאמר זכאי אלהים רוח נשברת ולא עוד אלא שח"י תפלתו נמאסת שנאמר ז"ב נשבר ונדרה אלהים לא תכוה: מתנאי' יהיה רחוק מביית הסקלה כעשר אמות אומרים לו התורה שכן דרך כל הכומותין מתורקן שכל המתורה יש לו חלק לעוה"ב שכן מצניו בעקן שאמר לו יהושע יבני שיש נא כבוד [לה'] אלהי ויאמר אמנה אנכי חטאתי וכואת וכואת וגו' ומנין שכיפר לו וידויו שנאמר ויאמר יהושע מה עכרתנו יעכרך ה' ביום הזה ביום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעולם הבא ואם אינו יודע להתודות אומרים לו אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ר' יהודה אומר אתה היה יודע שהוא מוזום אומר תהא מיתתי כפרה על כל עונותי חזין מעון זה: אמרו לו א"כ יהו כל אדם אומר כן כרי לנקות עצמו: גמ' ת"ד נא אין נא אלא לשון בקשה בשעה שאמר הקב"ה ליהושע חטא ישראל אמר לפניו רבש"ע מי חטא אמר ליה ובי דילטור אני לך הפל גורלות הלך והפיל גורלות ונפל הגורל על עקן אמר לו יהושע בגורל אתה בא עלי אתה ואלעזר הכהן שני גדולי הורו אתם אם אני מפיל עליכם גורל על אחד מכם הוא נופל אמר לו בבקשה ממך אל תוציא לעו על הגורלות שעתידה ארץ ישראל שתחלק בגורל שנאמר אך בגורל יחלק את הארץ תן תורה אמר רבינא שחוריה שחדיה במילי כלום נבקש ממך אלא הודאה תן לו תורה והיפטר מיד ויען עקן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכואת וכואת עשיתי אמר רב אסי אמר רבי חנינא מלמד שמעל עקן בשלשה חרמים

בערבות מואב ללא היו הנסתרות אלא לה' אלהיו אצל מכלן ואלין הם אף לנו ולבנינו ונקודה דמיין שנעבד לחלק נחמה דלא תימא מעולם ועד עולם אלא מעמה מתחלת מדה זו ותנהוג עד עולם: ובי ענש על הנסתרות. האחרים לעולם: וברי כבר נאמר עד עולם. ואי לא אפטורא דנסתרות קאי לאשמועינן דעד עולם תנהוג מדה זו דלא תימא משעברו את הירדן ויקבלו עליהם ערבות יענשו זה על זה למה לי דכתביה אי משום חיונא דנגלות פשטיא דעונש הניהג עכשיו יהוה לעולם דלמה יפסקו: אלא. הנקודה לימדתן דהאי דכתיב דנגלות לנו ולבנינו לאו עד הנה נהגה מדה זו אלא מכלן ואלין דכל נקודה למעט דכן לא ענש את האחרים על עונשין שבגלוי עד שעברו ישראל את הירדן: אלא. לרבי נחמיה כיון דאף משעברו לא ענש על הנסתרות: עקן